

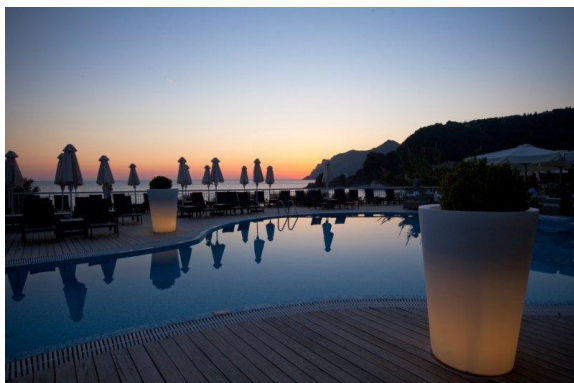
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΠΙΟΥ: ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΕΙΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ

Κείμενο/Φωτογράφιση: Χάρης Παπαϊωάννου

Στόχος του παρόντος άρθρου είναι η εξερεύνηση του σχεδιασμού περιβάλλοντος χώρου και η συστηματική παρουσίαση κάποιων βασικών παραμέτρων που τον επηρεάζουν. Τα παραδείγματα που χρησιμοποιούνται εδώ αφορούν αποκλειστικά σε resort hotels και αποτελούν έργα της τελευταίας τετραετίας του γραφείου «Χάρης Παπαϊωάννου & Συνεργάτες» που δραστηριοποιείται στο χώρο της ανακαίνισης ξενοδοχείων στον ελληνικό χώρο.

Το βασικότερο στοιχείο για τη χωροθέτηση μιας ξενοδοχειακής εγκατάστασης είναι η τοποθεσία (location). Ειδικά αν πρόκειται για παραθερισμό, επιχειρείται η έντονη παρουσία της θάλασσας και η ποιότητα της θέας. Αυτό όμως συχνά σημαίνει παράλληλα και ένα έντονο γεωμορφολογικό ανάγλυφο, που με τη σειρά του έχει συνέπειες στη γενική διαμόρφωση του χώρου και μιά πρόσθετη δυσκολία στη διαχείριση των κινήσεων, προσβάσεων και μεταβάσεων από επίπεδο σε επίπεδο. Κεντρικό στοιχείο του σχεδιασμού αποτελεί η πισίνα σε συνδυασμό με συναφείς χρήσεις, όπως ο χώρος που την περιβάλλει (pool area) και το αντίστοιχο μπαρ.

Σε τέτοιες περιπτώσεις τη λύση δίνουν οι ίδιες οι υψομετρικές καμπύλες. Οι κινήσεις σχεδιάζονται έτσι ώστε να παράγονται άξονες κυκλοφορίας με **διαδοχικές θέες** που να υπόσχονται ένα τερματικό σημείο-το χώρο στάσης και παραμονής σε ένα χώρο άνετο και γαλήνιο. Η επιδίωξη αυτή εκφράζεται με τη χωροθέτηση της κεντρικής πισίνας **ως οπτική συνέχεια της ίδιας της θάλασσας**. Η αίσθηση της συνέχειας, σε συνδυασμό με το **βάθος πεδίου**, τον **προσανατολισμό** και την **ποιότητα της θέας** έρχεται να ολοκληρώσει την εικόνα.

Φωτ.1 : Άποψη του χώρου της κεντρικής πισίνας του ξενοδοχείου Aquis Pelekas Beach Hotel -Corfu (181 δωματίων, 4*-2008). Παρατηρείται η παράλληλη χωροθέτηση της πισίνας σε σχέση με τη θέα.

(φωτογραφία: Χ.Παπαϊωάννου)

Στο χώρο γύρω από την πισίνα είναι καθοριστικής σημασίας η **επιλογή του υλικού δαπεδόστρωσης**. Πολλές φορές επιλέγεται η διάστρωση ξύλινου δαπέδου τύπου deck (που προσομοιάζει σε κατάστρωμα πλοίου/σκάφους) προκειμένου να τονίζεται η αίσθηση της θάλασσας, αλλά και προκειμένου να δίδεται μια αίσθηση-αφή οικειότητας στο γυμνό πέλμα. Στην περίπτωση του ξενοδοχείου Kipriotis Panorama Hotel & Suites (5* - 2010) ο χώρος γύρω από την πισίνα αντιμετωπίστηκε ως μια τεχνητή αμμουδιά. Έτσι, η δαπεδόστρωση έγινε με ειδικά επεξεργασμένη τσιμεντοκονία στο χρώμα της άμμου και με τελική επίπαση άμμου που σταθεροποιήθηκε με κατάλληλο κυλινδρισμό και επαλείφθηκε στη συνέχεια με ειδικά βερνίκια για την ενίσχυση της αντοχής της. **(βλ. Φωτ.2)**

Φωτ.2 : Γενική άποψη του χώρου της πισίνας στο Kipriotis Panorama Hotel & Suites, Kos. (φωτογραφία: Χ.Παπαϊωάννου)

Η εικονογραφία που συνδέεται με το σχεδιασμό εμπλουτίζεται από τις **αντανάκλασεις** που προσφέρουν τα στοιχεία του χώρου στην υδάτινη επιφάνεια. Τα σχήματα διπλασιάζονται και προκύπτει η αίσθηση ότι «ολοκληρώνονται» αισθητικά. Για το λόγο αυτό, ο σχεδιασμός δεν παραμένει στο «άμεσα ορατό», αλλά επεκτείνεται στο «έμμεσα ορατό», ένα αισθητικό δηλαδή αποτέλεσμα που μπορεί να καταστήσει το χώρο ακόμα πιο ελκυστικό. Ειδικά σε περίπτωση εκδηλώσεων, τα είδωλα και οι αντανάκλασεις πολλαπλασιάζουν την αίσθηση του χώρου και δημιουργούν ένα πρόσθετο κλίμα άνεσης και απόλαυσης.

Φωτ.3 (Άποψη από το ίδιο ξενοδοχείο). Η ποικιλία των **αντανάκλασεων** δημιουργεί μια πλούσια εικονογραφία. Αυτό επιδιώκεται ήδη από τον αρχικό σχεδιασμό. (φωτογραφία: Χ.Παπαϊωάννου)

Δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου παραμονής τους οι επισκέπτες το αναλώνουν στον υπαίθριο χώρο, ο σχεδιασμός δίνει μεγάλη προσοχή σε **χώρους ηλιασμού και σκίασης** προκειμένου να διατηρηθεί μια ομαλή **ισορροπία** παρέχοντας προστασία χωρίς όμως να χαθεί η επαφή με τη θέα ή τις διαδορετικές δραστηριότητες. Εδώ, μέρος του υπαίθριου χώρου παρέμεινε χωρίς στέγαστρα (δόθηκε η δυνατότητα σε ομπρέλλες με το σκεπτικό της ευελιξίας στη σκίαση), ενώ ένα άλλο μέρος φιλοξένησε στέγαστρα σε δύο επίπεδα προκειμένου για τον **μη-εγκλωβισμό της φυσικής θερμότητας**.

Φωτ.4 (Άποψη από το ίδιο ξενοδοχείο). Ο μεταλλικός σκελετός προσδίδει μεγαλύτερη **ευελιξία**, χαμηλότερο κόστος συντήρησης σε σχέση με το ξύλο και δίνει τη δυνατότητα σε πολλαπλές διαμορφώσεις με εφελκόμενα στοιχεία από ειδικά τεντόπανα με μικροδιάτρηση. (φωτογραφία: Χ.Παπαϊωάννου)

Σε κάθε περίπτωση, το ζητούμενο είναι η **μέγιστη δυνατή ευελιξία** προκειμένου να φιλοξενούνται διαφορετικές δραστηριότητες σε διαφορετικές ώρες της ημέρας αλλά και σε διαφορετικές εποχές (η τουριστική σεζόν διαρκεί συνήθως από τα μέσα Απριλίου μέχρι τα τέλη Οκτωβρίου) , ενώ παράλληλα να μπορούν να εξυπηρετηθούν ομάδες επισκεπτών με διαφορετικές προτεραιότητες και προτιμήσεις. Παράλληλα, η ευελιξία δίνει τη δυνατότητα στις τουριστικές επιχειρήσεις να εξελίσσουν διαρκώς τις εγκαταστάσεις τους χωρίς να χρειάζεται να αποξηλώνουν τις παλαιότερες και επιτυγχάνοντας έτσι χαμηλότερα κοστολόγια. Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ένα πλαίσιο αναφοράς με δυνατότητες διαφορετικής κάθε φορά διαμόρφωσης. Στην περίπτωση των στεγάστρων, ο σκελετός υλοποιείται με υλικά ιδιαίτερης αντοχής (π.χ. σιδηρές διατομές) σε διαιρέσεις σχημάτων τέτοιες που να μπορεί να καλυφθούν με στοιχεία που να μπορούν αντικατασταθούν εύκολα και οικονομικά ανά πάσα στιγμή. Χαρακτηριστικά αναφέρονται τα ξύλινα τελάρα και τα τεντόπανα εξωτερικού χώρου. Η διαίρεση αυτή σε επιμέρους σχήματα έχει και μία παράπλευρη χρησιμότητα: ευνοεί σχήματα μικρότερης κλίμακας, επιτυγχάνοντας έτσι ένα αποτέλεσμα πιο κοντινό στα ανθρωπομετρικά μεγέθη, μιά κλίμακα μικρότερη, πιο ανθρώπινη, και πιο οικεία. Η **οικειότητα** αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική σε χώρους φιλοξενίας όπως οι τουριστικές εγκαταστάσεις και καλλιεργεί μια μεγαλύτερη **άνεση** και ευχαρίστηση στον επισκέπτη.

Φωτ.5 : Συνδυασμός υλικών (τεντόπανα και ξύλινα τελάρα σε μεταλλικό σκελετό) στα στέγαστρα του εστιατορίου του ξενοδοχείου Kipriotis Panorama Hotel & Suites στην Κω (2010). Η κατασκευή από μεταλλικό σκελετό δίνει τη δυνατότητα όχι μόνο της ευελιξίας σε υλικά, αλλά και σε ποικιλία προτάσεων σε συστήματα φωτισμού και ήχου.
(φωτογραφία: Χ.Παπαϊωάννου)

Η χρήση ειδικών εφελκόμενων τεντόπανων αποτελεί μια λύση μεγάλης ευελιξίας, και διαθέτει μια μεγάλη ποικιλία στις μορφές που μπορεί να παράγει. Στην περίπτωση του εστιατορίου του ξενοδοχείου Kipriotis Panorama Hotel & Suites στην Κω (2010)(βλ. **Φωτ.5**) τοποθετήθηκαν γραμμικά στοιχεία σε κεκλιμένη διάταξη προκειμένου να επιτρέπουν στον άνεμο να τα διαπερνά.

Η μορφή των εφελκόμενων στεγάστρων μπορεί παράλληλα να λειτουργήσει ως ένα μέσο **μετάβασης από το παραδοσιακό ύφος στο μοντέρνο**. Στην περίπτωση του Archipelagos Resort Hotel & Villas (5*)στην Πάρο (η διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου έγινε σε συνεργασία με το γραφείο Land-Art- Stelios Voutsinos & Associates - 2008) ο συνδυασμός τους επέτρεψε όχι μόνο την ανάδειξη της εισόδου του ξενοδοχείου, αλλά και τη μετάβαση από την οικιστική κλίμακα της αρχιτεκτονικής του συγκροτήματος στην ανθρώπινη κλίμακα του υπαίθριου χώρου. Η επιλογή του λευκού τεντόπανου έγινε όχι μόνο με κριτήρια την αντοχή στις ανεμοπιέσεις, αλλά και ως προς τη **σχέση των χρωμάτων**: το λευκό ως χρώμα της όψης των οικιστικών μονάδων βρίσκεται σε διαλεκτική σχέση με το

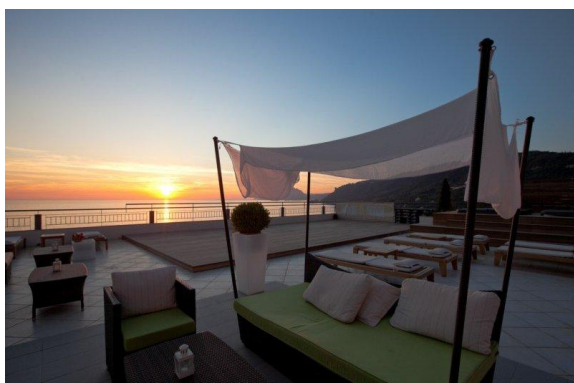
λευκό στέγαστρο τονίζοντας το πέρασμα από το ένα ύψος στο άλλο και διαμορφώνοντας έτσι έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα.

Φωτ.6-7: Ο συνδυασμός των εφελκόμενων στεγάστρων στην είσοδο του ξενοδοχείου Archipelagos Resort Hotel & Villas (5*)στην Πάρο. (φωτογραφία: Χ.Παπαϊωάννου)

Επιστρέφοντας στη σημασία του γεωμορφολογικού αναγλύφου, τα διαδοχικά επίπεδα προσφέρουν την ευκαιρία σε μια ποικιλία χρήσεων και εκδηλώσεων. Για παράδειγμα, στην περίπτωση του Aquis Ag.Gordios Beach Hotel –Corfu (246 δωματίων, 4*-2008) διαμορφώθηκε μπαρ με προϊόντα υγιεινής διατροφής, πλατφόρμα για γυμναστική και εναλλακτικές μεθόδους θεραπείας (γιόγκα, τσί-τσι, κλπ) με δυνατότητα προσωρινής στέγασης και υπαίθρια Jacuzzi.

Φωτ.8 : Στο ξενοδοχείο Aquis Ag.Gordios Beach Hotel -Corfu(246 δωματίων, 4*-2008) διαμορφώθηκε χώρος εκδηλώσεων με nutrition bar και «love corner» (ένας μικρός χώρος για να φωτογραφίζονται ρομαντικά οι επισκέπτες με φόντο το ηλιοβασίλεμα) (φωτογραφία: Χ.Παπαϊωάννου)

Σε όλα τα επίπεδα που διαμορφώνονται δίδεται πάντα ιδιαίτερη προσοχή όχι μόνο στις βασικές **προσβάσεις** των επισκεπτών, αλλά επίσης και σε εξόδους κινδύνου, παθητικής πυροπροστασίας, **τροφοδοσίας** και μεταφοράς εξοπλισμού (π.χ. βαρέλια μπίρας σε υπαίθρια μπαρ). Σε περιπτώσεις μεγάλων κλίσεων χρησιμοποιούνται συνήθως βοηθητικοί υπαίθριοι ανελκυστήρες, ράμπες και σε ειδικές περιπτώσεις τελεφερίκ. (όπως στην περίπτωση του Aquis Pelekas Beach Hotel).

Κατά τη διάρκεια της νύχτας, **ο σχεδιασμός του φωτισμού** μπορεί να διαμορφώσει διαφορετικές εντυπώσεις και να ποικίλει από επίπεδο σε επίπεδο τονίζοντας τη θέα της θάλασσας, το γεωμορφολογικό ανάγλυφο, τη φυσική βλάστηση (ή τις τεχνητές φυτεύσεις), τον αρχιτεκτονικό χώρο, κλπ.

Φωτ.9 : Στο ξενοδοχείο Aquis Ag.Gordios Beach Hotel -Corfu(246 δωματίων, 4*-2008) το «μπαλκόνι» , μια βασική βεράντα ανάμεσα σε καλά φωτισμένους φοίνικες σποτελεί βασικό εστιακό σημείο και επιλογή του σχεδιασμού.
(φωτογραφία: Χ.Παπαϊωάννου)

Η **ποικιλία δραστηριοτήτων** προβλέπεται ήδη από το σχεδιασμό: εκτός από ό,τι σχετίζεται με την πισίνα, την ξεκούραση και τις ρομαντικές στιγμές, η τουριστική βιομηχανία αναζητά να προσφέρει και άλλες δυνατότητες στους επισκέπτες. Τέτοιες είναι κάποιες «ειδικές δραστηριότητες» , όπως για παράδειγμα **δραστηριότητες τύπου «περιπέτειας»**, που μπορεί να περιλαμβάνουν εκδρομές με ποδήλατο στο βουνό, πεζοπορίες, αναρριχήσεις ή ακόμα και δυνατότητα ελεύθερης πτώσης. (βλ. Εικ.10) Για το λόγο αυτό προβλέπονται ειδικές κατασκευές που θα πρέπει να συμφωνούν με προδιαγραφές που συχνά παρέχει το τουριστικό πρακτορείο. Πρέπει εδώ να τονιστεί ότι συνήθως τέτοιες δυνατότητες δεν περιλαμβάνονται στις οικονομικές συμφωνίες τύπου “all inclusive” (που περιλαμβάνουν υπηρεσίες διαμονής και διατροφής), και άρα αποτελούν πρόσθετους οικονομικούς πόρους για τις τουριστικές επιχειρήσεις. Είναι λοιπόν βασικό στοιχείο του σχεδιασμού και της γενικής διάταξης του χώρου να «φαίνονται» αυτές οι εγκαταστάσεις όταν υπάρχουν, να τονίζονται, να τραβούν την προσοχή και να προσελκύουν τους επισκέπτες.

Φωτ.10 : Ειδική μεταλλική κατασκευή για ελεγχόμενη ελεύθερη πτώση στο ξενοδοχείο Aquis Sandy Beach Resort -Corfu (566 δωματίων-2009) (φωτογραφία: Χ.Παπαϊωάννου)
Η χωροθέτηση έγινε με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι ορατή η οποιαδήποτε δραστηριότητα από την κεντρική πισίνα, να δημιουργεί περιέργεια και να ωθεί τους επισκέπτες στην παροχή των υπηρεσιών που χρεώνονται επιπλέον.

Χαρακτηριστική μπορεί να είναι για μια περιοχή η ήδη υπάρχουσα βλάστηση, ή η προϋπάρχουσα τεχνητή φύτευση. Τα είδη που συναντώνται, η κατάσταση στην οποία βρίσκονται και η διάταξή τους είναι καταλυτικοί παράγοντες. Γι' αυτό το λόγο το υπάρχον φυτικό υλικό καταγράφεται και αποτυπώνεται χωροθετικά, διαστασιολογικά και ποιοτικά.

Στην περίπτωση του Kirirotis Hippocrates Hotel (168 δωματίων, 4* - 2009), διαπιστώθηκε ότι μια συστάδα από φοίνικες πολύ κοντά στο χώρο της κεντρικής πισίνας δεν είχε αξιοποιηθεί και έτσι δε συμμετείχε ουσιαστικά στον τελικά διαμορφωμένο

υπαίθριο χώρο. Το ιδιαίτερο στοιχείο στην προκειμένη περίπτωση ήταν η κανονικότητα στη διάταξή τους. Έτσι, με κατάλληλο κλάδεμα, περιποίηση, διαμόρφωση της εδαφοκάλυψης και φωτισμό, μπόρεσε να λειτουργήσει ως το βασικό στοιχείο του χώρου, και ως ένα στοιχείο αναφοράς στο νυχτερινό τοπίο της περιοχής.

Φωτ.11

Γενική άποψη της συστάδας φοινίκων στο Kipriotis Hippocrates Hotel (2009) (φωτογραφία: Χ.Παπαϊωάννου)

Είναι σαφές ότι καθορίζοντας μια τέτοια σχεδιαστική κατεύθυνση θα έπρεπε και η ευρύτερη διαμόρφωση να συμβαδίζει. Έτσι, ο επίσημος χαρακτήρας καθόρισε το είδος των επεμβάσεων και των τελικών προτάσεων όχι μόνο στον ανασχεδιασμό του περιβάλλοντος χώρου, αλλά και στην αναδιαμόρφωση των όψεων και των βασικών αρχιτεκτονικών στοιχείων.

Φωτ.12

Γενική άποψη της κεντρικής εισόδου στο Kipriotis Hippocrates Hotel (2009) (φωτογραφία: Χ.Παπαϊωάννου)

Ανακεφαλαιώνοντας, τονίζεται ο σχεδιασμός δεν αποτελεί ένα μονοδιάστατο προϊόν αρχιτεκτονικής σύνθεσης σε συνθήκες σχεδιαστηρίου, αλλά μια διαδικασία που επιδιώκει δυναμική ισορροπία ανάμεσα στις αρχιτεκτονικές επιλογές και τις ενδότερες ιδιότητες και χαρακτηριστικά του τοπίου. Γνώσεις γεωπονίας και αρχιτεκτονικής θα πρέπει να συνδυάζονται και να συνυπάρχουν αρμονικά. Παράλληλα, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη τόσο το οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο του επισκέπτη που θα βιώσει το χώρο, όσο και η λειτουργική προσέγγιση από την πλευρά της τουριστικής επιχείρησης. Αυτή είναι που όχι μόνο χρηματοδοτεί τα έργα, αλλά και που επωμίζεται τα όποια λάθη αναλαμβάνοντας την ευθύνη για την εύρυθμη λειτουργία του χώρου.